EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 19.1.2018.
COM(2018) 36 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ziņojums par vispārējo preferenču sistēmu attiecībā uz 2016.–2017. gada laikposmu

{SWD(2018) 23 final} - {SWD(2018) 24 final} - {SWD(2018) 25 final} -
{SWD(2018) 26 final} - {SWD(2018) 27 final} - {SWD(2018) 28 final} -
{SWD(2018) 29 final} - {SWD(2018) 30 final} - {SWD(2018) 31 final} -
{SWD(2018) 32 final}

1. IEVADS

Šajā ziņojumā un pievienotajā dienestu darba dokumentā[1] ir novērtēta vispārējās preferenču sistēmas (VPS) ietekme 2016.–2017. gadā, sevišķi aplūkojot VPS+ saņēmējvalstu rezultātus. Saskaņā ar VPS regulu[2] šāds ziņojumu reizi divos gados iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei.

VPS īstenošanā ES joprojām ir priekšpulkā, sniedzot atbalstu jaunattīstības valstīm to virzībā uz ilgtspējīgu attīstību ar tirdzniecības ekonomikas dzinējspēku palīdzību. Tirdzniecības preferences kā cilvēktiesību, sociālā taisnīguma un vides aizsardzības universālo vērtību veicinātājas ir Komisijas stratēģijas *"Tirdzniecība visiem"*[3] neatņemama daļa. Dāsna piekļuve ES tirgum ļauj VPS saņēmējvalstīm gūt papildu ieņēmumus no starptautiskās tirdzniecības un sekmē to centienus mazināt nabadzību un veicināt ilgtspējīgu attīstību, cilvēktiesības un labu pārvaldību.

1.1. VPS trīs režīmi

VPS ir trīs atšķirīgi tirdzniecības preferenču režīmi, kas tika sīki izklāstīti 2016. gada VPS ziņojumā[4], un šīs informācijas kopsavilkums ir šāds:

- Vispārējais režīms (**"standarta VPS"**) aptuveni 66 % no visām ES tarifu pozīcijām piešķir nodokļa samazinājumu tām valstīm ar zemiem vai vidēji zemiem ienākumiem[5], kuras negūst labumu no cita veida preferenciālas piekļuves ES tirgum. 2016.–2017. gada pārskata periodā bija 23 standarta VPS saņēmējvalstis (sk. Table 1).

- Īpašs veicināšanas režīms ilgtspējīgai attīstībai un labai pārvaldībai (**"VPS+"**) nodrošina pilnīgu tarifa apturēšanu galvenokārt tiem pašiem 66 % tarifa pozīciju kā standarta VPS režīmā, kritērijiem atbilstošām valstīm, kas ir neaizsargātas attiecībā uz to ekonomikas diversifikāciju un eksporta apjomiem. Savukārt saņēmējvalstīm ir jāratificē un efektīvi jāīsteno 27 starptautiskās pamatkonvencijas, kas uzskaitītas VPS regulā un aptver cilvēktiesības un darba tiesības, vides aizsardzību un labu pārvaldību. 2016.–2017. gada pārskata periodā bija 10 VPS+ saņēmējvalstis (sk. 2. tabulu).

- Īpašais režīms "Viss, izņemot ieročus" (***EBA***) nodrošina pilnu beznodokļu un bezkvotu piekļuvi visiem produktiem, izņemot ieročus un munīciju, tām valstīm, kuras ANO ir klasificējusi pie vismazāk attīstītajām valstīm (VAV). Atšķirībā no tā, kā tas ir standarta VPS un VPS+ saņēmējvalstu gadījumā, *EBA* saņēmējvalstis

[1] Pirmo divu gadu VPS ziņojums — par 2014. un 2015. gadu — tika publicēts 2016. gada janvārī: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154180.pdf.

[2] Regula (ES) Nr. 978/2012 par vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu.

[3] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154146.pdf.

[4] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154180.pdf

[5] http://databank.worldbank.org/data/download/site-content/CLASS.xls

nezaudē *EBA* statusu, ja noslēdz brīvās tirdzniecības nolīgumu (BTN) ar ES. 2016.–2017. gada pārskata periodā bija 49 *EBA* saņēmējvalstis (sk. Table 3).

2016. gadā VPS preferences tika piemērotas importam Eiropas Savienībā 62,6 miljardu EUR vērtībā ar šādu sadalījumu: 31,6 miljardu EUR vērtībā no standarta VPS saņēmējvalstīm, aptuveni 7,5 miljardu EUR vērtībā no VPS+ saņēmējvalstīm un 23,5 miljardu EUR vērtībā no *EBA* saņēmējvalstīm (sīkāki dati doti 4.–7. tabulā)[6].

Tālāk 1. un 2. attēlā sniegts pārskats par importu šajos trijos VPS režīmos.

[6] Visu statistikas datu avots šajā ziņojumā — *Eurostat* 2017. gada septembra dati. Kopējais importa apjoms no trešām valstīm var būt mazāks nekā reālais kopējais importa apjoms, jo tiek izslēgta konfidenciālā tirdzniecība, tirdzniecība ar KN 99. nodaļas precēm, uz kurām neattiecas VPS nolīgumi, un ar ievešanu un izvešanu pārstrādei saistītā tirdzniecība.

1. attēls. Preferenciālais imports Eiropas Savienībā standarta VPS, VPS+ un *EBA* ietvaros, 2014–2016 (tūkstošos EUR)

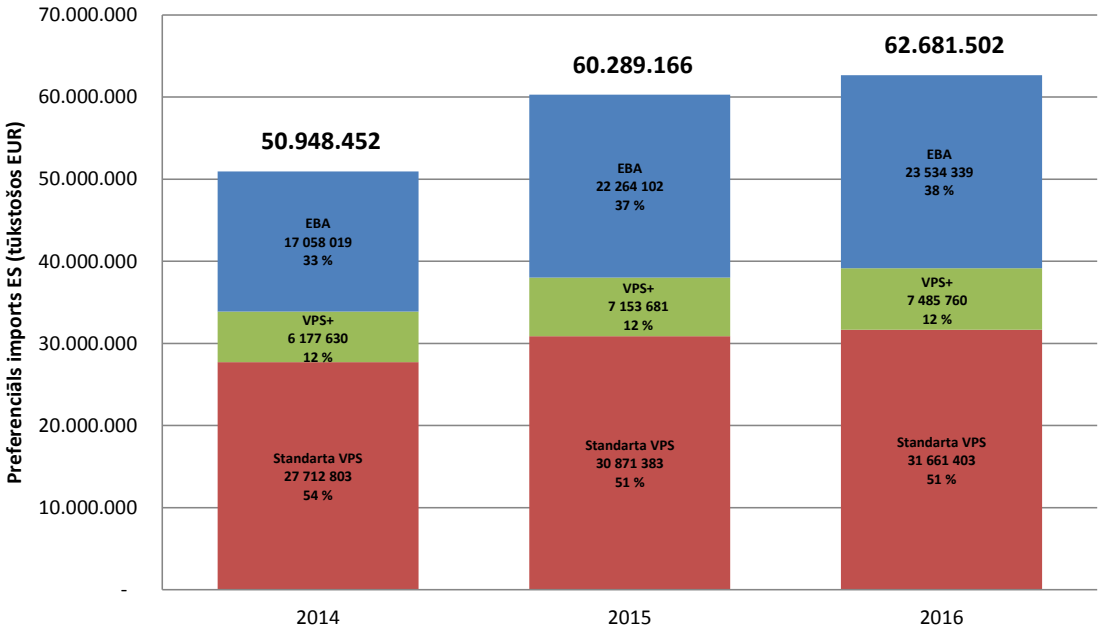

2. attēls. Preferenciālais imports Eiropas Savienībā standarta VPS, VPS+ un *EBA* ietvaros, 2016 (tūkstošos EUR)

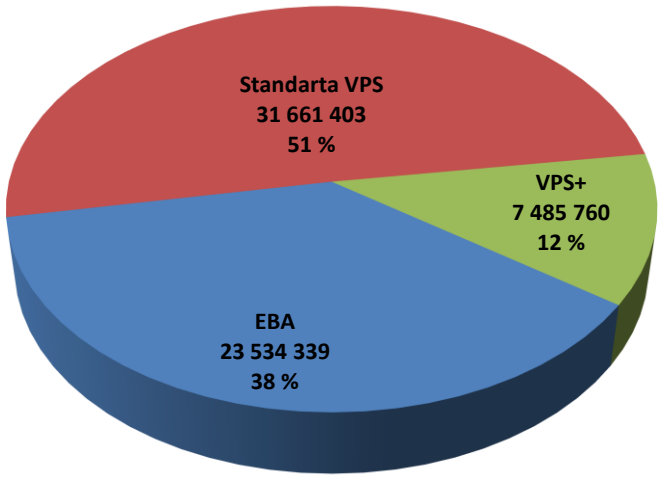

Kā parādīts 3. attēlā, no VPS saņēmējvalstīm divas valstis, uz kurām ir attiecināma lielākā daļa no visa importa Eiropas Savienībā (ietverot importu bez VPS), ir Indija un Vjetnama, kas abas ir standarta VPS saņēmējvalstis. Trešā lielākā ir Bangladeša, kas ir *EBA* saņēmējvalsts.

3. attēls. Importa kopējais apjoms Eiropas Savienībā (ietverot importu bez VPS) no visām VPS saņēmējvalstīm, 2016 (tūkstošos EUR)

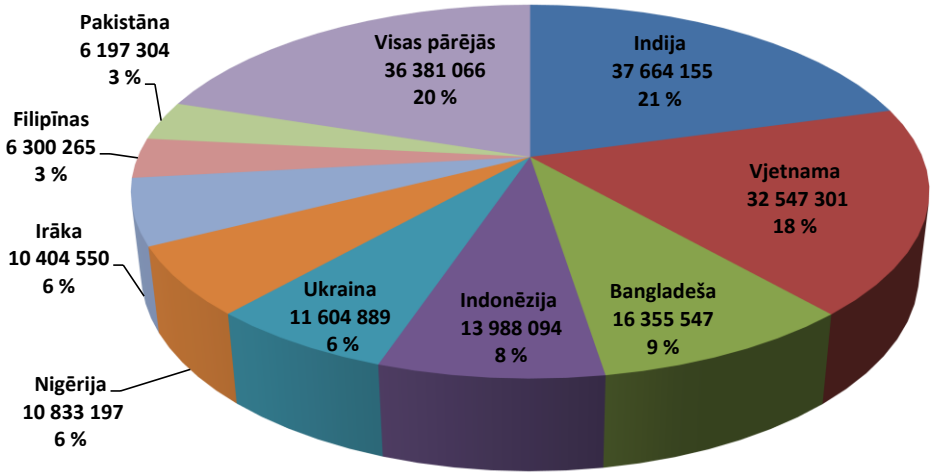

Savukārt 4. attēlā ir parādīts, ka, ņemot vērā tikai preferenciālu importu VPS ietvaros, Indija, Bangladeša un Vjetnama ir arī trīs lielākās saņēmējvalstis.

4. attēls. Kopējais VPS preferenciālais imports Eiropas Savienībā no visām VPS saņēmējvalstīm, 2016 (tūkstošos EUR)

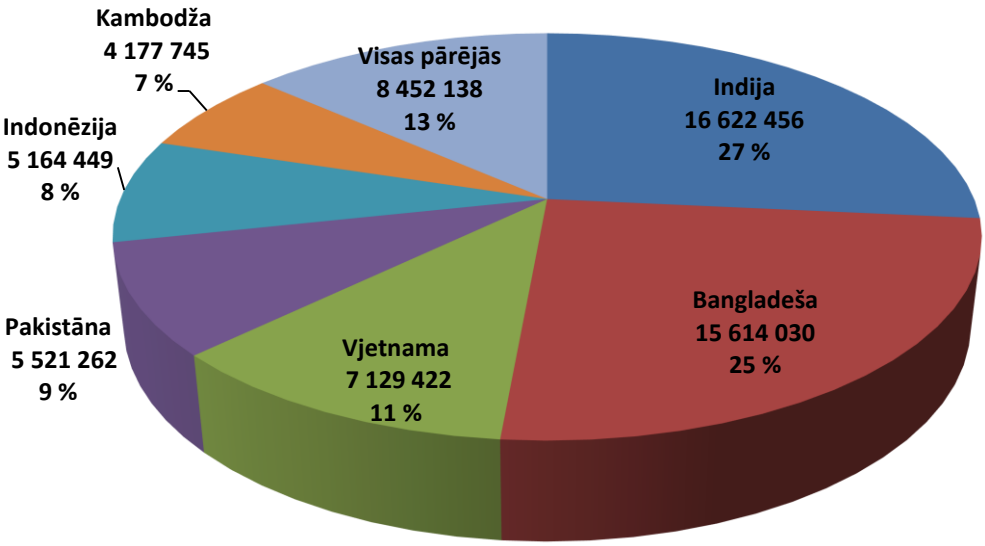

2. STANDARTA VPS REŽĪMS

2016.–2017. gada pārskata periodā standarta VPS izmantoja 23 saņēmējvalstis (1. tabula). Šajā periodā piecas valstis izstājās no standarta VPS sistēmas, jo mainījās to piekļuve ES tirgum (ko aptver BTN) vai ekonomikas statuss (trīs gadus pēc kārtas Pasaules Banka tās klasificējusi pie valstīm ar vidēji augstiem vai augstākiem ienākumiem). Tālāk 5. attēlā ir atspoguļots preferenciālā importa[7] Eiropas Savienībā sadalījums pēc standarta VPS 2016. gadā.

Indija

Kopš 2014. gada vairākas produktu sadaļas, arī tekstilmateriāli, tika pakāpeniski izslēgtas no VPS, jo tās vairs neatbilst VPS tirdzniecības preferencēm. Neraugoties uz pakāpenisko izslēgšanu, VPS ietvaros Indija joprojām ir lielākā eksportētāja uz ES. Indija 2016. gadā eksportēja uz ES tekstilmateriālus un apģērbu EUR 7,6 miljardu vērtībā, no kuriem 5,7 miljardu EUR vērtībā tie tika eksportēti VPS ietvaros.

Vjetnama

Imports no Vjetnamas 2016. gadā no importa kopapjoma no visām standarta VPS saņēmējvalstīm kopā atbilda 23 %. Aplūkojot tikai VPS importu no Vjetnamas, redzams, ka gandrīz 40 % no tā ir apavi.

Standarta VPS saņēmējvalstu izcelsmes produktu sadaļu sarakstu pārskata reizi trijos gados. Pēdējā pārskatīšana notika 2016. gadā, un tās rezultātā 2017. gada 1. janvārī stājās spēkā pārskatīts produktu sadaļu saraksts[8]. Produkti, kuriem vairs nav vajadzīgs VPS preferenču atbalsts, tika svītroti no produktu saraksta.

5. attēls. Standarta VPS preferenciālais imports Eiropas Savienībā, 2016 (tūkstošos EUR)

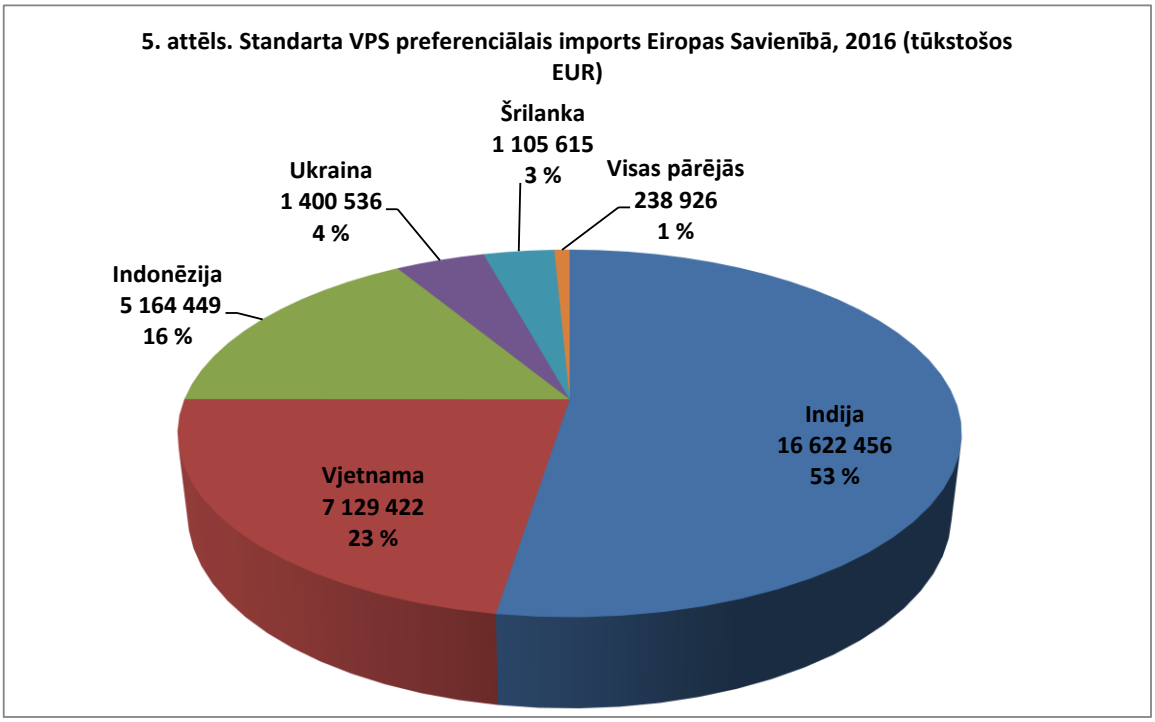

[7] Preferenciālais imports ir kritērijiem atbilstošs imports, kam faktiski izmantotas VPS preferences.

[8] Komisijas 2016. gada 8. marta Īstenošanas regula (ES) 2016/330 (OV L 62, 9.3.2016., 9. lpp.).

3. *EBA* REŽĪMS

EBA ir ES tirdzniecības pamatinstruments, kas izstrādāts tāpēc, lai palīdzētu pasaules nabadzīgākajām un vājākajām valstīm, proti, VAV, izmantot tirdzniecības iespējas. 2016.–2017. gada pārskata periodā bija 49 *EBA* saņēmējvalstis (sk. 3. tabulu).

Tālāk 6. attēlā ir atspoguļots *EBA* preferenciāla importa vērtības un īpatsvara sadalījums pa saņēmējvalstīm 2016. gadā. Lielākā daļa *EBA* importa bija no Bangladešas (66 %), kam seko Kambodža (18 %).

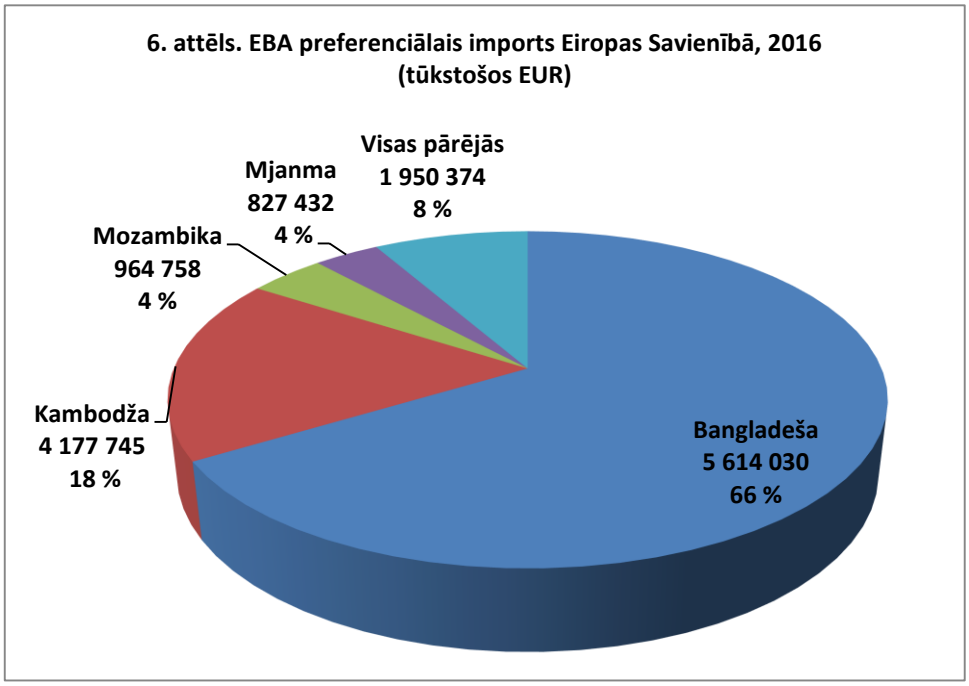

3.1. Pastiprināta iesaiste ar konkrētām *EBA* saņēmējvalstīm

Kā norādīts Komisijas stratēģijā "*Tirdzniecība visiem*", ārkārtas apstākļos ES var uz laiku atcelt standarta VPS vai *EBA* preferences, jo īpaši gadījumos, kad tiek būtiski un sistemātiski pārkāpti principi, kas noteikti VPS regulā uzskaitītajās cilvēktiesību un darba tiesību konvencijās.

Mjanma

Mjanmai 2013. gadā tika atjaunots EBA saņēmējvalsts statuss, atzīstot tās centienus sākt vērienīgas politiskās, sociālās un darba tirgus reformas. Jaunākā informācija liecina par ārkārtīgi nopietnu stāvokli humanitāro un cilvēktiesību jomā Rakhainas štatā. ES ir mudinājusi Mjanmas valdību nodrošināt neierobežotu humanitāro piekļuvi un darīt iespējamu visu bēgļu drošu, brīvprātīgu un cieņpilnu atgriešanos. ES ir aicinājusi Mjanmu rast ilgtermiņa risinājumu strukturālajām problēmām Rakhainas štatā, kā paredzēts tās starptautiskajās saistībās un atbilstīgi arī EBA prasībām.

Pateicoties pastiprinātai iesaistei, ES ir izvērsusi dialogu ar dažām *EBA* valstīm, lai uzstātu, ka ir konkrēti jārīkojas un jāatrod ilgtspējīgi risinājumi būtiskiem trūkumiem pamata cilvēktiesību un darba tiesību ievērošanā. Ja dialogs nebūs rezultatīvs, ES ir gatava izmantot galēju līdzekli, proti, uzsākt VPS atcelšanas procedūru, pienācīgi ņemot vērā šādas atcelšanas ekonomisko un sociālo ietekmi.

Attiecībā uz Mjanmu ES kopā ar Amerikas Savienotajām Valstīm, Japānu, Dāniju un Starptautisko Darba organizāciju (SDO) ir iesaistījušās *"Iniciatīvā darba tiesību un prakses uzlabošanai Mjanmā"*, kas izstrādāta tāpēc, lai veicinātu atbilstību SDO starptautiskajiem darba standartiem un atbildīgu uzņēmējdarbības praksi. Šis starptautiskais ieinteresēto personu forums palīdz paaugstināt darba tiesību reformu procesa prioritāti Mjanmā un sekmēt attiecības starp sociālajiem partneriem.

Bangladeša

EBA ir veicinājis valsts sociālekonomisko attīstību, radot miljoniem nodarbinātības iespēju gatavo apģērbu nozarē, kur lielākā daļa darba ņēmēju ir sievietes. Taču tam ir jānotiek vienlaicīgi ar pamata cilvēktiesību un darba tiesību ievērošanu, jo īpaši biedrošanās brīvības ievērošanu, lai veicinātu plašāku labklājību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību. ES ir jāsaskata, ka tiek īstenoti reāli un ilgtspējīgi uzlabojumi, lai ES nebūtu jāveic papildu pasākumi.

Pēc cilvēktiesību un darba ņēmēju tiesību stāvokļa pasliktināšanās Bangladešā un Kambodžā Komisija un Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD) aktīvāk iesaistījās ar šīm abām valstīm, piesaistot arī attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp nevalstiskās organizācijas (NVO), pilsoniskās sabiedrības organizācijas (PSO), starptautiskās organizācijas, sociālos partnerus un uzņēmumus.

Attiecībā uz Bangladešu Komisija ir paudusi bažas par darba ņēmēju tiesībām, jo īpaši biedrošanās brīvību un to, kā tiek īstenota kopīgā iniciatīva *"Pakts par nepārtrauktiem darba tiesību un rūpnīcu drošības uzlabojumiem Bangladešas gatavo apģērbu un trikotāžas nozarē "*. ES ir sevišķi uzsvērusi, ka viena no prioritātēm ir Bangladešas Darba likuma un Eksporta pārstrādes zonu likuma saskaņošana ar SDO darba tiesību konvencijām.

Kambodža

ES sadarbojas ar Kambodžu, lai risinātu cilvēktiesību problēmas, kas saistītas ar strīdiem par zemi, kuri izriet no cukurniedru koncesijām, un darba ņēmēju tiesību problēmas, jo īpaši saistībā ar biedrošanās brīvību. ES ir jāsaskata, ka tiek īstenoti reāli un ilgtspējīgi uzlabojumi, lai ES nebūtu jāveic papildu pasākumi.

ES ir mudinājusi Kambodžas valdību izveidot neatkarīgu un pārredzamu mehānismu, ar kura starpniecību izskatīt kompensācijas pieprasījumus, kas izriet no saimnieciskai izmantošanai paredzētas zemes koncesiju piešķiršanas cukurniedru plantācijām.

Pastiprinātās iesaistes pamatā galvenokārt ir pieejamie ieteikumi un secinājumi, kurus sniegušas SDO un citas ANO struktūras, kas uzrauga cilvēktiesību un darba tiesību konvenciju ievērošanu. Minēto ieteikumu un secinājumu izmantošana ļauj objektīvi un pārredzami novērtēt to starptautisko saistību īstenošanu, ko attiecīgās puses uzņēmušās.

Šis process ir palīdzējis palielināt spiedienu uz valdībām, lai tiktu risināti sasāpējuši jautājumi, un rezultātā ir panākta zināma pozitīva virzība. Paralēli šie jautājumi tika saskaņoti un koordinēti virzīti visos attiecīgajos kanālos (piem., tirdzniecības komitejās, dialogos par politiskiem un cilvēktiesību jautājumiem).

Progress ir daudzsološs. Tomēr ES ir gatava izmantot galējo līdzekli, proti, sākt VPS atcelšanas procedūru, ja konstruktīvie centieni dialogu ietvaros nesniegs apmierinošus rezultātus. Pieņemot šādu lēmumu, pienācīgi tiktu ņemtas vērā VPS preferenču iespējamās atcelšanas negatīvās ekonomiskās un sociālās sekas, kā arī ietekme uz cilvēkiem.

4. VPS+ REŽĪMS

VPS+ ir viens no ES galvenajiem instrumentiem, kura uzdevums ir veicināt ilgtspējīgu attīstību neaizsargātās jaunattīstības valstīs. VPS+ valstīm ir atvieglota tirdzniecība ar ES, ja tās efektīvi īsteno 27 starptautiskās pamatkonvencijas cilvēktiesību un darba tiesību, vides aizsardzības un labas pārvaldības jomā.

4.1. VPS+ saņēmējvalstis

2016.–2017. gada pārskata periodā bija 10 VPS+ saņēmējvalstis: Armēnija, Bolīvija, Kaboverde, Gruzija, Kirgizstāna, Mongolija, Pakistāna, Paragvaja, Filipīnas un Šrilanka (sk. 2. tabulu).

Gruzija kopš 2017. gada 1. janvāra vairs nevar izmantot VPS+, jo ir ieguvusi preferenciālu tirgus piekļuvi padziļināta un visaptveroša brīvās tirdzniecības nolīguma ietvaros, kas noslēgts ar ES. Kirgizstāna kļuva par VPS+ saņēmējvalsti neilgi pēc pārskata perioda sākuma (2016. gada janvārī). Šrilanka atkārtoti pievienojās VPS+ 2017. gada maijā, pēc tam, kad 2010. gadā tā tika svītrota no saņēmējvalstu saraksta. Tā kā Paragvaju trīs gadus pēc kārtas Pasaules Banka ir klasificējusi pie valstīm ar vidēji augstiem ienākumiem, tā 2019. gada 1. janvārī izstāsies no VPS+ sistēmas.

Tālāk 7. attēlā ir parādīta preferenciālā importa[9] no VPS+ saņēmējvalstīm vērtība 2016. gadā. Lielākā saņēmējvalsts ir Pakistāna, uz kuru ir attiecināmi 74 % no visa VPS+ importa apjoma.

7. attēls. VPS+ preferenciālais imports Eiropas Savienībā, 2016 (tūkstošos EUR)

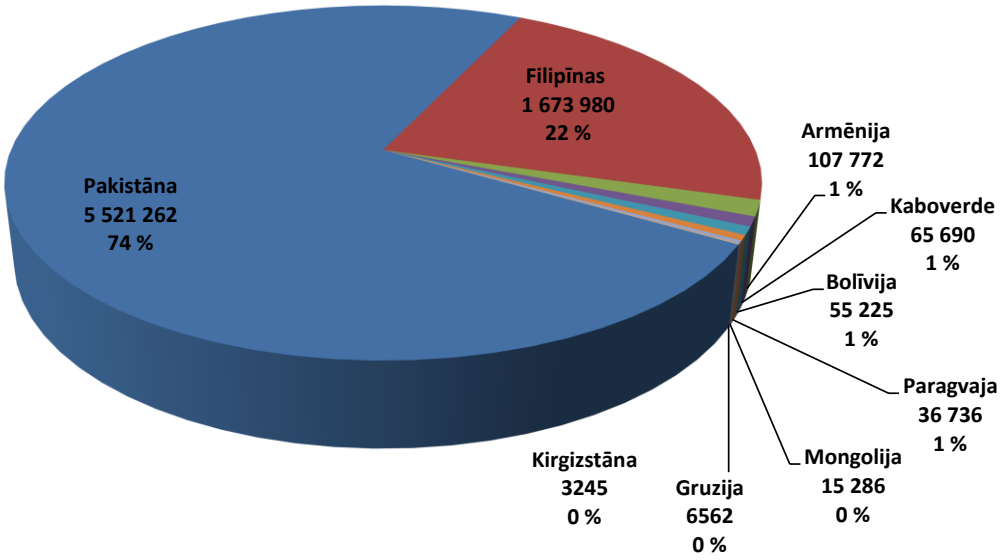

[9] Preferenciālais imports ir kritērijiem atbilstošs imports, kam faktiski tika izmantotas VPS preferences.

4.2. VPS+ uzraudzība

Režīma VPS+ pamatā ir ilgtspējīgas attīstības koncepcija. Pievienojoties VPS+, saņēmējvalstis apņemas efektīvi īstenot 27 pamatkonvencijas, pretī saņemot labāku piekļuvi ES tirgum.

Neraugoties uz apzinātajiem trūkumiem, no VPS+ saņēmējvalstīm tiek gaidīts, ka tās līdzdarbosies un apliecinās politisku apņemšanos, kā arī — kas ir vēl svarīgāk — laika gaitā nepārtraukti uzlabos savu atbilstību.

VPS+ uzraudzības ietvaros ES iesaistās ar saņēmējvalsti visās jomās, kurās īstenošana nav apmierinoša.

4.2.1. Iesaiste ar ieinteresētajām personām

VPS+ saņēmējvalstij pašai ir jāpierāda, ka tā ievēro savas saistības[10]. Saņēmējvalstīm ir jāsniedz visa informācija, kas vajadzīga, lai ES varētu novērtēt to atbilstību VPS+ kontekstā. ES novērtējuma pamatā galvenokārt ir starptautisku uzraudzības struktūru, piemēram, SDO un ANO, jaunākie ziņojumi un ieteikumi. ES aktīvi iesaistās ar šīm starptautiskajām organizācijām, jo īpaši tādēļ, ka ANO ziņojumi tiek izdoti reizi 4–5 gados, un tas ir garāks intervāls nekā VPS+ divgadu pārskata periods. Sanāksmes ar ANO un SDO uzraudzības struktūrām un to vietējiem pārstāvjiem norisinās pirms ES VPS+ uzraudzības misijām un to laikā.

ES izmanto arī dažādu citu informāciju un pirms misijām un to laikā tiekas ar pārstāvjiem no pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO), tostarp arodbiedrībām, cilvēktiesību aizstāvjiem, uzņēmumu pārstāvjiem un darba devējiem gan ES, gan saņēmējvalstīs. Lai apspriestos ar PSO un apkopotu to komentārus un viedokļus, 2017. gada jūnijā norisinājās pilsoniskās sabiedrības dialogs[11].

Eiropas Parlaments (EP) un Padome ir aktīvi iesaistīti VPS+ īstenošanā un uzrauga saņēmējvalstu atbilstību. Tiek organizētas

Bolīvija

Bolīvijā 2016.–2017. gadā turpinājās ievērojams progress un efektīvi tika īstenotas cilvēktiesību saistības, neraugoties uz vispārējo sabiedriski ekonomisko stāvokli. Konkrēti, Bolīvija ir īstenojusi centienus, lai izskaustu nabadzību, uzlabotu piekļuvi izglītībai, veselības aprūpei, pārtikai un mājokļiem un lai risinātu ar reproduktīvo veselību saistītās problēmas. Tomēr joprojām pastāv lielas bažas saistībā ar minimālo vecumu, no kura persona drīkst būt nodarbināta vai strādāt, jo tas neatbilst SDO Konvencijai Nr. 138.

Pakistāna

Ir vērojama pozitīva virzība saistībā ar cilvēktiesību satvara nostiprināšanu un likumdošanas pasākumiem, kas attiecas uz sieviešu, bērnu, minoritāšu un darba tiesībām, jo pieņemšanas procesā ir tiesību akti cita starpā par spīdzināšanu, juvenālo justīciju un transpersonu tiesībām. Tomēr saistībā ar minētajām jomām, kā arī spīdzināšanas un nāvessoda izmantošanu, bērnu darba lielo dominanci un vārda brīvību, ES joprojām pauž lielas bažas. Tāpēc vispārējais cilvēktiesību stāvoklis nav vienāds un Pakistānai ir jāpalielina centieni nodrošināt tiesību aktu piemērošanu un īstenošanu.

Šrilanka

Šrilanka ir veikusi nozīmīgus pasākumus, lai uzlabotu pārvaldību un cilvēktiesību ievērošanu. Šrilanka ir labi iesaistījusies ANO sistēmā. Tomēr valdība joprojām nav īstenojusi vairākas svarīgas reformas, kurām ir tieša ietekme uz cilvēktiesību konvenciju efektīvu īstenošanu VPS+ ietvaros, jo īpaši runa ir par Terorisma novēršanas likuma atcelšanu, tiesisko pamatgarantiju nodrošināšanu un jautājumiem, kas saistīti ar spīdzināšanas izmantošanu.

[10] VPS regulas (Regula (ES) Nr. 978/2012) 15. panta 2. punkts.

[11] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/august/tradoc_155993.07.17%20report%20for%20web%20page.pdf.

regulāras sanāksmes ar dalībvalstīm VPS ekspertu grupā un Padomes VPS darba grupā. Ar dalībvalstu ekspertiem apspriestie jautājumi ietver novērtējuma tabulā saņemtās VPS+ saņēmējvalstu atbildes un ziņojumus par VPS+ uzraudzības misijām.

Mongolija

VPS+ dialogs un ar ES finansētā SDO projekta starpniecību sniegtais atbalsts pamudināja Mongoliju pārskatīt valsts Darba likumu. Mongolija apstiprināja valsts dzimumu līdztiesības programmu, lai līdz 2021. gadam izstrādātu politikas virzienus, kuros ņemts vērā dzimumu līdztiesības aspekts. Jaunpieņemtajā Krimināl kodeksā ir noteikta termina "spīdzināšana" definīcija, kas atbilst Konvencijai pret spīdzināšanu. Būtiskas bažas rada nāvessoda atjaunošanas iespējamība un korupcijas dominance, kas visaptveroši ietekmē cilvēktiesību stāvokli.

2016.–2017. gada pārskata periodā EP Starptautiskās tirdzniecības komiteja (INTA) organizēja vairākas viedokļu apmaiņas par VPS, tostarp par VPS+ saņēmējvalstu progresu, uzraudzības apmeklējumiem un PSO nozīmi VPS+ piemērošanā. Komisija un EĀDD arī izmantoja iespēju iesaistīties EP delegāciju misijās uz konkrētām VPS+ saņēmējvalstīm.

4.2.2. VPS+ uzraudzības misijas

VPS+ uzraudzībā tiek izmantoti divi savstarpēji saistīti instrumenti. Pirmais ir "novērtējuma tabula", kurā uzskaitīti būtiskākie trūkumi saistībā ar katru no konvencijām, ko apzinājušas attiecīgās starptautiskās uzraudzības struktūras (vai jebkurš cits precīzs un uzticams informācijas avots). Visas VPS+ saņēmējvalstis reizi gadā saņem šādu novērtējuma tabulu, un tiek lūgts, lai tās sniegtu atbildes par uzskaitītajiem trūkumiem.

Filipīnas

Progress ir novērots tādās jomās kā dzimumu līdztiesība, cilvēku tirdzniecības apkarošana, darba tiesības, veselība, izglītība, sociālās un ekonomiskās tiesības, cīņa pret korupciju un vides aizsardzība. Prezidents Duterte ir parakstījis ES un Filipīnu partnerības un sadarbības nolīgumu, kas pašlaik ir nodots apstiprināšanai Senātam. Taču joprojām nopietnas bažas rada sodīšana ar nāvi bez tiesas sprieduma, jo īpaši saistībā ar nelikumīgu narkotisko vielu apkarošanu, un saistītā nesodāmība, kā arī iespējamā nāvessoda atjaunošana un krimināl atbildības vecuma samazināšana.

Otrais instruments ir "VPS+ dialogs", kas ietver VPS+ uzraudzības misijas, ar kuru palīdzību ES iesaistās tiešās un atklātās diskusijas ar iestādēm par apzinātajiem trūkumiem un korektīvu rīcību. 2016. un 2017. gada pārskata periodā Komisija un EĀDD veica uzraudzības misijas Armēnijā, Bolīvijā, Filipīnās, Kaboverdē, Kirgizstānā, Mongolijā, Pakistānā, Paragvajā un Šrilankā.

VPS+ uzraudzības misijas nodrošināja tiešu un augsta līmeņa saziņu ar valdībām, ministrijām un aģentūrām, kā arī uzņēmumiem, vietējām NVO un PSO. Norisinājās koordinācijas sanāksmes ar starptautiskām ANO un SDO organizācijām, kas atrodas šajās valstīs, piemēram, ar pārstāvjiem no Augstā cilvēktiesību komisāra biroja, ANO Attīstības programmas (*UNDP*) un ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (*UNODC*). Tas uzlaboja ieinteresēto personu vispārējo izpratni par VPS+ sistēmu un katras VPS+ saņēmējvalsts konkrētajām saistībām, kā arī sekmēja informācijas vākšanu no galvenajām ieinteresētajām personām par pasākumiem, kas veikti uz vietas.

Vietējām ieinteresētajām personām ir lielas iespējas mudināt reģionālās un centrālās iestādes pildīt to VPS+ saistības. No uzņēmumiem, kas ir tarifu preferenču tiešie saņēmēji, tiek gaidīts, ka tie atbalstīs iestādes attiecīgo 27 konvenciju īstenošanā.

VPS+ misija Kirgizstānā (2016. gada jūnijā)

Tā kā Kirgizstāna pievienojās VPS+ tikai 2016. gada janvārī, tad misija tika veltīta VPS+ ieviešanai un provizoriskai uzraudzībai. VPS+ uzraudzības sanāksmes, kas norisinājās paralēli ar cilvēktiesību dialogu, izrādījās ļoti efektīvas, jo dialogā tika aplūkoti arī ar VPS+ saistīti jautājumi, piemēram, spīdzināšanas un sliktas izturēšanās novēršana aizturēšanas vietās un darbs etnisko grupu savstarpējo attiecību uzlabošanai, cīņai pret diskrimināciju, līgavu nolaupīšanas izskaušanai un bērnu tiesību uzlabošanai. Uzņēmumi labprāt uzklausīja informāciju par VPS+ ekonomiskajām priekšrocībām.

VPS+ misija Bolīvijā (2016. gada jūnijā)

Atzīstot par augstas prioritātes jautājumu, tika apspriests bērnu darbs, sevišķu uzmanību pievēršot bērnu darbspējīgā vecuma samazināšanai. Tā kā Bolīvijā ir lielākais pirmiedzīvotāju īpatsvars Dienvidamerikā (aptuveni 66 % no kopējā iedzīvotāju skaita), tika uzsvērtas arī pirmiedzīvotāju tiesības uz iepriekšēju apspriešanos un apzinātu piekrišanu attiecībā uz piekļuvi zemei.

VPS+ misija Kaboverdē (2017. gada jūlijā)

Kaboverdes kopējais raksturojums cilvēktiesību jomā joprojām ir pozitīvs. Nav atrisināti tādi jautājumi kā ar dzimumu saistīta vardarbība, bērna tiesības un ziņošanas kavējumi. Runājot par ziņošanas kavējumiem, Kaboverde īsteno ievērojamus centienus, ES finansēta spēju veidošanas projekta ietvaros risinot šo jautājumu ciešā sadarbībā ar SDO.

VPS+ misija Paragvajā (2016. gada jūnijā)

*Pozitīvas iniciatīvas cilvēktiesību jomā ietver Starptautisko ieteikumu cilvēktiesību jomā uzraudzības sistēmas (*SIMORE*) izveidi ar Augstā cilvēktiesību komisāra biroja (*OHCHR*) atbalstu. Misijas laikā viens no satraucošākajiem apspriestajiem jautājumiem bija bērnu darbs, jo īpaši saistībā ar* criadazgo *praksi (mājsaimniecības darbs).*

VPS+ misija Pakistānā (2016. gada novembrī)

Otrajā VPS+ misijā tika atzīmēta pozitīva virzība institucionālajā jomā (piem., Valsts cilvēktiesību komisijas izveide un valsts rīcības plāna cilvēktiesību jomā izstrāde) un likumdošanas jomā (piem., izvarošanas novēršanas un goda slepkavību novēršanas tiesību aktu pieņemšana). Tomēr joprojām pastāv būtiskas problēmas, tostarp saistībā ar sieviešu, bērnu un minoritāšu tiesībām, vārda brīvību, nāvessoda izmantošanu, spīdzināšanu un spēju īstenot un piemērot tiesību aktus.

VPS+ misija Filipīnās (2017. gada janvārī un februārī)

Tika atzīmēta pozitīva virzība tādās jomās kā dzimumu līdztiesība, cilvēku tirdzniecības apkarošana, darba tiesības, reproduktīvā veselība un vides aizsardzība. Progress saistībā ar svarīgākajiem jautājumiem ir atkarīgs no tiesību aktiem, kuri joprojām ir pieņemšanas procesā Kongresā. Būtiskas bažas joprojām pastāv par to, kā tiek organizēta kampaņa pret nelikumīgu narkotisku vielu izplatīšanu, jo īpaši saistībā ar tiesībām uz dzīvību, tiesiskajām garantijām, efektīvu izmeklēšanu un apsūdzību, un par sadarbību ar ANO mehānismiem, kā arī ar nāvessoda iespējamo atjaunošanu un krimināllatbildības vecuma samazināšanu.

VPS+ misija Mongolijā (2017. gada martā)

*Pirmajā VPS+ uzraudzības apmeklējumā tika atzīmēta pozitīva virzība likumdošanas jomā, piemēram, jaunā Krimināl*kodeksa *un pārskatītā Likuma par vardarbību ģimenē, Likuma par bērnu aizsardzību un Likuma par bērnu tiesībām stāšanās spēkā. Ar ES finansēta projekta palīdzību Mongolija ir panākusi labu progresu SDO ziņojumu izpildi. Mongolija ir arī iecerējusi uzlabot spējas pilnvērtīgi izmantot tirdzniecības ieguvumus VPS+ kontekstā.*

VPS+ misija Armēnijā (2017. gada jūnijā)

*Tika vispusīgi apspriesti būtiskākie jautājumi, kas jārisina Armēnijai un kas ietver 2014.–2016. un 2017.–2019. gada rīcības plānu cilvēktiesību jomā efektīvu īstenošanu, jaunā Tiesu kodeksa, Krimināl*kodeksa *un Krimināl*procesa kodeksa *iesniegšanu parlamentam, kā arī atsevišķu likumu par vardarbības ģimenē novēršanu un vispusīgu pretdiskriminācijas likumu atbilstīgi starptautiskajiem standartiem, nepieciešamību (no jauna) izveidot darba inspekcijas sistēmu un panākt progresu 1. kategorijas statusa virzienā* CITES *konvencijas ietvaros.*

VPS+ misija Šrilankā (2017. gada septembrī)

Pirmajā uzraudzības misijā pēc VPS+ saņēmējvalsts statusa piešķiršanas Šrilankai 2017. gada maijā (kas ietvēra arī Džafnas apmeklējumu) tika atzīmēts, ka kopumā Šrilanka ir panākusi progresu, īstenojot

27 konvencijas. Tomēr vēl ir jāveic papildu pasākumi, lai atceltu Terorisma novēršanas likumu, risinātu jautājumu par plašo spīdzināšanas izmantošanu, veiktu piespiedu pazušanas gadījumu uzskaiti un zemes atgriešanu bijušajās konfliktu zonās un lai apkarotu arodbiedrību diskrimināciju un negodīgu nodarbinātības praksi.

4.3. Tehniskās palīdzības un attīstības projekti

Pārskata periodā Komisija un SDO īstenoja īpašus VPS+ projektus[12], lai atbalstītu SDO ziņojumu un īstenošanas prasību ievērošanu šādās VPS+ valstīs: Armēnijā, Filipīnās, Kaboverdē, Mongolijā, Pakistānā un Paragvajā. Šie projekti turpināsies nākamos divus gadus.

Armēnijā, Filipīnās un Paragvajā galvenokārt uzmanība tika pievērsta tam, lai tiktu nostiprināta valsts pārvaldes iestāžu spēja reāli piemērot SDO pamatkonvencijas. Kaboverdē SDO atbalstīja vietējo pārvaldi, lai tiktu iesniegti nokavētie SDO ziņojumi. Pakistānā galvenais mērķis bija atbalsta sniegšana bērnu darbu izskaušanai ieviešamo tiesību aktu un saistīto īstenošanas iniciatīvu izstrādei. Mongolijā papildus savlaicīgas ziņošanas spēju veidošanai SDO palīdzēja saskaņot tiesību aktus ar SDO Konvenciju par tiesībām apvienoties organizācijās un vest sarunas par darba koplīgumu noslēgšanu.

VPS+ valstīs īstenoto ES un SDO projektu būtiskākie aspekti

Kaboverde

Kaboverdē ES VPS+ rīcība ir uzlabojusi triju ieinteresēto personu (valdības, darba devēju un darba ņēmēju) informētību par SDO pamatkonvencijām. Tā ir veicinājusi arī trīspusējas diskusijas par tiesību aktiem, ņemot vērā SDO uzraudzības struktūru apsvērumus. Turklāt Kaboverde pašlaik ir iesniegusi atjauninātus ziņojumus par Konvencijām Nr. 87 un Nr. 98 par biedrošanās brīvību un tiesībām apvienoties organizācijās un vest sarunas par darba koplīgumu noslēgšanu. Sociālie partneri vairāk apzinās savu nozīmi un ir labāk informēti, lai risinātu problēmas, kas norādītas SDO uzraudzības struktūru apsvērumos.

Mongolija

ES un SDO projekts palīdzēja Mongolijai uzlabot atbilstību starptautiskajiem darba standartiem (*ILS*) un ziņošanu par tiem. Projekta ietvaros tika pārskatīts SDO pamatkonvenciju tulkojums mongoļu valodā un Mongolijai tika sniegta palīdzība, lai tā labāk izprastu savas saistības. Projekta rezultātā arī tika uzsākta trīspusēja apspriešana par Darba likuma pārskatīšanu, un tagad šis likums ir labāk saskaņots ar pamatprincipiem un tiesībām darbā. Pateicoties politikas izklāstam par *ILS* un tirdzniecību angļu un mongoļu valodā, kā arī augsta līmeņa dialogu un semināru veikšanas rezultātā valdība, darba ņēmēju organizācijas un darba devēju organizācijas ir uzlabojušas izpratni par pamatprincipiem un tiesībām darbā. Pateicoties tehniskajai palīdzībai, Mongolija tagad ir iesniegusi atjauninātus *ILS* ziņojumus.

Pakistāna

ES finansēta spēju veidošanas iniciatīva ir ļāvusi federālajiem un pašvaldību nodarbinātības departamentiem uzlabot savus ziņojumus par ratificētajām SDO konvencijām. SDO semināri, kas norisinājās 2017. gada janvārī, februārī un aprīlī, palīdzēja nostiprināt sociālo dialogu federālajās un provinču trīspusējās konsultatīvajās komitejās. Semināros nodarbinātības departamentu pārstāvji tikās ar darba devēju un

[12] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/july/tradoc_155843.pdf

darba ņēmēju organizāciju pārstāvjiem, lai uzlabotu viņu izpratni par darba pamatstandartiem.

Saistībā ar ES VPS+ rīcību un pildot nesen deleģētos likumdošanas pienākumus, SDO arī Beludžistānas valdībai piedāvāja īpašu tehnisko atbalstu vairāku pārskatītu darba tiesību aktu izstrādei. Notika apspriešanās ar sociālajiem partneriem, lai nodrošinātu, ka tiesību akti ir labāk saskaņoti ar SDO principiem.

Filipīnas

ES VPS+ rīcība Filipīnās bija vērsta uz tādas vides veidošanu, kas veicinātu biedrošanās brīvību un sarunu vešanu par darba koplīgumu noslēgšanu, saskaņā ar 2017. gada februārī notikušās SDO tiešās saziņas misijas ieteikumiem. ES VPS+ rīcība nodrošināja diskusijas starp nodarbinātības departamentu un sociālajiem partneriem, un tā rezultātā ir panākta trīspusēja manifesta pieņemšana, kurā pausta apņemšanās efektīvi īstenot biedrošanās brīvības un sarunu vešanas par darba koplīgumu noslēgšanu principus un izstrādāt attiecīgu valsts rīcības plānu.

Turklāt 2017. gadā visās VPS+ saņēmējvalstīs sāka īstenot projektus vietējo PSO[13] un sociālo partneru dalības VPS+ atbalstam. 2017. gadā projektu grupas veica faktu vākšanas misijas, lai apzinātu galvenos jautājumus, kas saistīti ar projektiem, ko tās īstenos kopā ar vietējām PSO. Nākamajā pārskata periodā Komisija turpinās izskatīt veidus, kā atbalstīt saņēmējvalstis ar specializētām zināšanām, tehnisko palīdzību un īpašiem projektiem spēju veidošanas jomā.

4.4. Šim ziņojumam pievienots dienestu darba dokuments par VPS+

Tāpat kā 2016. gada VPS ziņojumam, arī šim otrajam divgadu ziņojumam par VPS ir pievienots dienestu darba dokuments (*SWD*) par VPS+. Dienestu darba dokumentā ir sniegts vispusīgs novērtējums par katras VPS+ saņēmējvalsts atbilstību tās VPS+ saistībām dalījumā pa kopām: cilvēktiesības, darba tiesības, vide un laba pārvaldība. Tajā ir novērtēts progress, trūkumi, turpmākā rīcība un prioritātes virzībā uz 27 pamatkonvenciju efektīvu īstenošanu.

4.5. Starpposma izvērtējuma ziņojums

Saskaņā ar VPS regulu[14] pēc tam, kad ir pagājuši pieci gadi no VPS regulas stāšanās spēkā, Komisijai ir Eiropas Parlamentam un Padomei jāiesniedz starpposma izvērtējuma ziņojums par VPS regulas piemērošanu. Šajā starpposma izvērtējuma ziņojumā tiks novērtēts, vai ar VPS regulu tiek sasniegti tās mērķi. Tajā izklāstītie secinājumi tiks ņemti vērā, izstrādājot nākamo VPS. Paredzēts, ka ziņojums tiks pieņemts 2018. gada pirmajā pusgadā.

5. SECINĀJUMI

Divgadu ziņojumā par VPS ir aplūkota pašreizējās VPS īstenošana kopš tarifu preferenču piemērošanas sākšanas 2014. gada janvārī. Pievienotajā dienestu darba dokumentā ir atspoguļots stāvoklis cilvēktiesību, sociālajā un vides jomā VPS+ saņēmējvalstīs, un tas

[13] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/july/tradoc_155843.pdf

[14] Regula (ES) Nr. 978/2012 par vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu.

nodrošina platformu pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanai sadarbībā ar saņēmējvalstu valdībām.

Pašreizējā uzraudzības ciklā VPS+ saņēmējvalstis tika mudinātas aizvien vairāk līdzdarboties 27 konvenciju īstenošanā un proaktīvāk risināt novērtējuma tabulās uzskaitītos un VPS+ uzraudzības misiju laikā apzinātos jautājumus.

Pirmo reizi šajā ziņojumā ir minēta Kirgizstāna, kas pievienojās VPS+ 2016. gada janvārī. Šrilanka no jauna pievienojās VPS+ 2017. gada maijā, tādēļ tās uzraudzības periods ir nepilni 6 mēneši. Armēnijā uzraudzības misija izrādījās vērtīgs veids, kā iesaistīt vietējo pilsonisko sabiedrību. Tā kā ANO un SDO nebija saņēmušas jaunākos ziņojumus, uzraudzības misijai Kaboverdē bija ļoti svarīga nozīme ES novērtējumam vajadzīgās informācijas vākšanā. Uzraudzības misija Filipīnās deva iespēju ES paust bažas par jaunākajām norisēm cilvēktiesību jomā, vienlaikus atzīstot progresu darba tiesību un sociālās un ekonomikas politikas jomā. Paragvajā un Bolīvijā, piedaloties visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, arī SDO un *UNICEF*, tika atklāti apspriests bērnu darba jautājums. Gruzija tiek aplūkota pēdējo reizi, jo vairs nepiedalās VPS+, tādēļ ka ir noslēgusi padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības nolīgumu ar ES.

Kopumā VPS+ uzraudzība nodrošināja strukturālu pieeju un stabilu pamatu, lai novērtētu katru VPS+ saņēmējvalsti, balstoties uz ANO un SDO uzraudzības struktūru konstatējumiem un informāciju, ko bija sniegušas trešās personas, tostarp pilsoniskā sabiedrība, sociālie partneri, Eiropas Parlaments un Padome. VPS+ uzraudzība ir pilnībā integrēta ES divpusējā satvarā un dialogos, arī cilvēktiesību dialogos. VPS+ ir atbalstījusi tādas valstis kā Pakistāna, Šrilanka, Mongolija un Bolīvija, lai pastiprinātu to iesaisti ES cilvēktiesību dialogos. Tajā pašā laikā cilvēktiesību dialogi nodrošināja platformu ar VPS+ saistīto cilvēktiesību jautājumu apspriešanai. VPS+ ir uzlabojusi sinerģiju un ir ļāvusi abiem instrumentiem vienam otru savstarpēji un atjaunoti pastiprināt.

Lai gan VPS ir nozīmīgs instruments, ar kura palīdzību risināt problēmas cilvēktiesību un darba tiesību jomā saņēmējvalstīs, ES ir apņēmusies izmantot visus attiecīgos politikas virzienus un instrumentus, lai palīdzētu minētajām valstīm sasniegt ilgtspējīgas attīstības un labas pārvaldības mērķus. Ņemot vērā šo problēmu raksturu un to, ka ir vajadzīgi strukturāli un ilgtermiņa risinājumi, iesaistei VPS ietvaros ir jābalstās uz ES un saņēmējvalstu stabilu ilgtermiņa apņemšanos.

Nākamais pārskata periods, kas aptvers 2018. un 2019. gadu, sāksies ar 2018. gada pirmajā pusgadā uzsāktu jaunu novērtējuma tabulu un uzraudzības misiju divgadu ciklu. Līdz 2019. gada beigām Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniegs savu trešo divgadu ziņojumu par VPS, sevišķu uzmanību pievēršot tendenču novērtējumam visās VPS+ saņēmējvalstīs.

6. STANDARTA VPS UN *EBA* SAŅĒMĒJVALSTIS

1. tabula. Standarta VPS saņēmējvalstis 2016.–2017. gadā

	Standarta VPS saņēmējvalstis 2016.– 2017. gada pārskata periodā	Saņēmējvalstu statusa izmaiņas 2016.–2017. gadā
1.	Kamerūna	Izstājās no sistēmas 2017. gada 1. janvārī
2.	Kuka Salas	
3.	Kotdivuāra	
4.	Fidži	Izstājās no sistēmas 2017. gada 1. janvārī
5.	Gana	
6.	Indija	
7.	Indonēzija	
8.	Irāka	Izstājās no sistēmas 2017. gada 1. janvārī
9.	Kenija	
10.	Māršala Salas	Izstājās no sistēmas 2017. gada 1. janvārī
11.	Mikronēzijas Federatīvās Valstis	
12.	Nauru	
13.	Nigērija	
14.	Niue	
15.	Kongo Republika	
16.	Šrilanka	Izstājās no sistēmas 2017. gada 18. maijā pēc VPS+ statusa iegūšanas
17.	Svazilenda	
18.	Sīrija	
19.	Tadžikistāna	
20.	Tonga	
21.	Ukraina	Izstāsies no sistēmas 2018. gada 1. janvārī.
22.	Uzbekistāna	
23.	Vjetnama	

2. tabula. VPS+ saņēmējvalstis 2016.–2017. gadā

	VPS+ saņēmējvalstis 2016.– 2017. gada pārskata periodā	VPS+ saņēmējvalstu statusa izmaiņas 2016.–2017. gadā
1.	Armēnija	
2.	Bolīvija	
3.	Kaboverde	
4.	Gruzija	Izstājās no sistēmas 2017. gada 1. janvārī
5.	Kirgizstāna	Pievienojās sistēmai 2016. gada 27. janvārī
6.	Mongolija	
7.	Pakistāna	
8.	Paragvaja	
9.	Filipīnas	

10.	Šrilanka	Pievienojās sistēmai 2017. gada 18. maijā

3. tabula. *EBA* saņēmējvalstis 2016.–2017. gadā

	***EBA* saņēmējvalstis 2016.– 2017. gada pārskata periodā**		
1.	Afganistāna	27.	Mauritānija
2.	Angola	28.	Malāvija
3.	Bangladeša	29.	Mjanma/Birma
4.	Butāna	30.	Mozambika
5.	Burkinafaso	31.	Nepāla
6.	Burundi	32.	Nigēra
7.	Benina	33.	Ruanda
8.	Kambodža	34.	Samoa
9.	Čada	35.	Sjerraleone
10.	Kongo Demokrātiskā Republika	36.	Senegāla
11.	Centrālāfrikas Republika	37.	Zālamana Salas
12.	Komoru salas	38.	Somālija
13.	Džibutija	39.	Dienvidsudāna
14.	Eritreja	40.	Sudāna
15.	Etiopija	41.	Santome un Prinsipi
16.	Gambija	42.	Tanzānija
17.	Gvineja	43.	Austrumtimora
18.	Ekvatoriālā Gvineja	44.	Togo
19.	Gvineja-Bisava	45.	Tuvalu
20.	Haiti	46.	Uganda
21.	Kiribati	47.	Vanuatu
22.	Laosas Tautas Demokrātiskā Republika	48.	Jemena
23.	Libērija	49.	Zambija
24.	Lesoto		
25.	Madagaskara		
26.	Mali		

7. TABULAS, KURĀS DOTA STATISTIKAS INFORMĀCIJA PAR VALSTĪM, KAS GŪST LABUMU NO VPS 2016. GADA 1. DECEMBRĪ

4. tabula. Visu VPS valstu preferenciālā importa vērtība (tūkstošos EUR)

	2014				2015				2016			
	Kopējais importa apjoms	VPS kritērijiem atbilstošs imports	VPS preferenciālais imports	Izmantošanas rādītājs	Kopējais importa apjoms	VPS kritērijiem atbilstošs imports	VPS preferenciālais imports	Izmantošanas rādītājs	Kopējais importa apjoms	VPS kritērijiem atbilstošs imports	VPS preferenciālais imports	Izmantošanas rādītājs
Standarta VPS	136.293.050	37.617.869	27.712.803	74%	138.379.251	45.327.097	30.871.383	68%	130.968.548	47.080.530	31.661.403	67%
VPS+	13.324.942	7.129.263	6.177.630	87%	15.476.883	8.413.704	7.153.681	85%	15.132.431	8.687.292	7.485.760	86%
EBA	37.500.741	19.614.129	17.058.019	87%	37.922.199	23.735.273	22.264.102	94%	36.175.387	25.573.515	23.534.339	92%
Kopā VPS	**187.118.733**	**64.361.261**	**50.948.452**	**79%**	**191.778.333**	**77.476.074**	**60.289.166**	**78%**	**182.276.366**	**81.341.337**	**62.681.502**	**77%**

5. tabula. Preferenciālā importa Eiropas Savienībā vērtība dalījumā pa standarta VPS saņēmējvalstīm (tūkstošos EUR)

	2014				2015				2016			
Standarta VPS	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**
	136.293.050	**37.617.869**	**27.712.803**	**73,7%**	**138.379.251**	**45.327.097**	**30.871.383**	**68,1%**	**130.968.548**	**47.080.530**	**31.661.403**	**67,2%**
Kamerūna	2.148.042	32.560	39	0,1%	1.781.293	150.204	12.054	8,0%	1.773.132	120.563	6.323	5,2%
Kongo	1.523.993	82.830	67.269	81,2%	1.764.705	40.965	31.126	76,0%	1.048.910	34.069	14.331	42,1%
Kuka Salas	1.496	97	61	62,8%	1.906	58	3	5,2%	8.660	246	31	12,7%
Fidži	97.685	1.301	3	0,2%	85.504	5.532	421	7,6%	60.313	6.767	142	2,1%
Gana	2.864.884	150.575	127	0,1%	2.631.417	737.363	804	0,1%	2.287.705	683.385	868	0,1%
Indija	35.582.745	16.987.636	15.031.426	88,5%	37.822.096	18.910.730	16.698.497	88,3%	37.664.155	18.864.567	16.622.456	88,1%
Indonēzija	13.917.691	6.279.700	4.511.742	71,8%	14.672.861	7.176.336	5.017.542	69,9%	13.988.094	7.272.570	5.164.449	71,0%
Irāka	11.518.140	5.232	146	2,8%	12.100.516	7.918	2.080	26,3%	10.404.550	3.832	1.041	27,2%
Kotdivuāra	3.247.091	319.695	366	0,1%	4.241.390	1.287.254	3.261	0,3%	4.523.986	1.294.501	2.070	0,2%
Kenija	1.140.708	190.922	138.111	72,3%	1.302.367	864.017	19.935	2,3%	1.268.292	869.747	16.345	1,9%
Māršala Salas	146.012	423	-	0,0%	116.787	505	-	0,0%	186.992	20.856	-	-
Mikronēzija	612	171	127	74,3%	538	509	215	42,3%	452	444	112	25,3%
Nauru	82	31	-	0,0%	626	175	-	0,0%	95	53	-	0,0%
Nigērija	27.792.156	207.878	135.410	65,1%	18.402.503	129.416	94.963	73,4%	10.833.197	158.137	102.210	64,6%
Niue	127	108	1	0,8%	227	10	0	1,0%	267	181	-	0,0%
Šrilanka*	2.163.151	1.799.337	1.073.969	59,7%	2.337.415	1.966.849	1.078.955	54,9%	2.395.894	2.022.993	1.105.615	54,7%
Svazilenda	150.572	5.140	46	0,9%	133.591	19.474	109	0,6%	121.857	21.069	56	0,3%
Sīrija	85.008	25.209	3.443	13,7%	80.265	25.358	4.405	17,4%	49.463	20.213	8.911	44,1%
Tadžikistāna	52.422	14.897	10.571	71,0%	46.363	12.107	11.286	93,2%	81.953	12.953	11.823	91,3%
Tonga	906	71	54	75,9%	379	136	95	70,3%	863	125	35	28,2%
Ukraina	12.003.711	2.495.103	1.473.299	59,0%	11.309.183	2.676.266	1.185.545	44,3%	11.604.889	3.379.200	1.400.536	41,4%
Uzbekistāna	146.175	75.976	60.465	79,6%	117.222	69.750	57.747	82,8%	117.529	86.579	74.625	86,2%
Vjetnama	21.709.640	8.942.978	5.206.129	58,2%	29.430.096	11.246.165	6.652.339	59,2%	32.547.301	12.207.480	7.129.422	58,4%

*VPS+ kopš 2017. gada 18. maija

6. tabula. Preferenciālā importa Eiropas Savienībā vērtība dalījumā pa *EBA* saņēmējvalstīm (tūkstošos EUR)*

	2014				2015				2016			
EBA	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**
	37.500.741	**19.614.129**	**17.058.019**	**87,0%**	**37.922.199**	**23.735.273**	**22.264.102**	**93,8%**	**36.175.387**	**25.573.515**	**23.534.339**	**92,0%**
Afganistāna	35.033	16.943	6.966	41,1%	25.208	6.164	3.691	59,9%	18.932	5.680	2.855	50,3%
Angola	9.361.175	50.117	20.937	41,8%	7.153.713	39.948	18.089	45,3%	4.156.215	69.812	30.828	44,2%
Bangladeša	12.320.951	12.259.151	11.776.557	96,1%	15.085.588	15.017.416	14.642.919	97,5%	16.355.547	16.292.347	15.614.030	95,8%
Benina	44.864	12.270	11.246	91,7%	45.236	5.535	3.968	71,7%	39.234	5.123	4.817	94,0%
Butāna	14.927	14.790	14.416	97,5%	48.501	16.726	16.102	96,3%	2.606	2.140	1.884	88,0%
Burkinafaso	111.601	11.697	9.849	84,2%	58.116	11.204	9.576	85,5%	109.132	10.911	9.899	90,7%
Burundi	21.359	414	86	20,7%	38.785	362	322	89,0%	31.850	291	260	89,3%
Kambodža	3.019.263	3.008.589	2.778.838	92,4%	4.060.331	4.005.450	3.772.302	94,2%	4.571.947	4.505.346	4.177.745	92,7%
Centrālāfrikas Republika	6.253	181	157	87,0%	12.044	58	3	4,6%	16.544	596	6	1,1%
Čada	13.789	319	-	0,0%	108.771	616	-	0,0%	114.696	1.003	-	0,0%
Komoru Salas	10.640	6.782	1.536	22,6%	10.947	5.605	5.487	97,9%	15.655	7.505	7.168	95,5%
Kongo Demokrātiskā Republika	1.003.279	8.202	6.240	76,1%	481.672	10.079	5.181	51,4%	740.378	5.977	3.566	59,7%
Džibutija	8.233	3.771	62	1,6%	13.103	2.635	-	0,0%	23.592	5.557	211	3,8%
Ekvatoriālā Gvineja	3.643.048	227.486	210.568	92,6%	1.931.886	45.310	33.132	73,1%	1.237.764	22.825	19.052	83,5%
Eritreja	8.234	2.505	2.378	94,9%	41.742	2.498	2.294	91,9%	13.108	2.172	2.031	93,5%
Etiopija	550.548	252.196	248.726	98,6%	676.177	333.655	256.378	76,8%	711.534	399.735	245.195	61,3%
Gambija	17.627	9.276	8.561	92,3%	16.900	11.472	11.261	98,2%	14.077	10.535	9.933	94,3%
Gvineja	454.347	1.648	658	39,9%	644.545	1.566	740	47,3%	522.968	2.647	811	30,7%
Gvineja-Bisava	3.329	12	-	0,0%	1.985	1.047	-	0,0%	1.602	404	-	0,0%
Haiti	31.331	17.794	3.324	18,7%	33.006	14.017	12.483	89,1%	39.015	15.527	13.343	85,9%
Kiribati	53	32	25	76,8%	142	59	-	0,0%	152	97	-	0,0%
Laosa	222.578	195.086	191.073	97,9%	235.114	195.855	189.968	97,0%	234.482	177.167	169.889	95,9%
Lesoto	247.359	1.566	484	30,9%	254.450	1.993	1.411	70,8%	207.530	2.889	2.047	70,9%
Libērija	284.022	3.400	423	12,4%	187.013	585	-	0,0%	273.678	4.342	379	8,7%
Madagaskara	826.063	534.460	21.331	4,0%	922.271	573.703	4.774	0,8%	934.020	702.449	9.850	1,4%
Malāvija	289.986	266.631	251.596	94,4%	321.254	287.017	270.725	94,3%	267.862	215.102	214.041	99,5%
Mali	39.253	4.400	3.628	82,5%	39.323	5.510	4.176	75,8%	36.620	5.730	4.776	83,3%
Mauritānija	544.977	172.679	164.746	95,4%	475.350	221.069	212.175	96,0%	427.029	224.212	217.873	97,2%
Mozambika	1.346.297	1.143.588	292.715	25,6%	1.423.821	1.170.217	1.137.842	97,2%	1.301.696	970.577	964.758	99,4%
Mjanma	355.447	313.704	298.065	95,0%	645.322	562.714	534.806	95,0%	971.484	875.939	827.432	94,5%
Nepāla	86.408	77.883	72.205	92,7%	97.418	86.983	80.420	92,5%	94.310	83.407	77.089	92,4%
Nigēra	118.520	2.958	1.931	65,3%	116.763	3.308	2.726	82,4%	116.135	3.692	3.080	83,4%
Ruanda	46.415	538	107	20,0%	63.219	937	647	69,0%	51.351	1.991	948	47,6%
Samoa	1.076	867	310	35,8%	2.271	1.778	224	12,6%	1.882	1.475	293	19,9%
Santome un Prinsipi	7.999	175	112	64,0%	8.414	141	98	69,0%	10.382	183	98	53,5%

* Kopējais importa apjoms aptver visu importu, arī produktus, uz kuriem automātiski attiecas vislielākās labvēlības (*MFN*) nulles tarifi. *EBA* kritērijiem atbilstošs imports attiecas tikai uz *EBA* sistēmas produktiem, uz kuriem citos gadījumos neattiecas *MFN* nulles nodoklis.

6. tabula (turpinājums). Preferenciālā importa Eiropas Savienībā vērtība dalījumā pa *EBA* saņēmējvalstīm (tūkstošos EUR)*

	2014				2015				2016			
EBA	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**
Senegāla	391.649	281.694	276.858	98,3%	411.225	293.897	286.079	97,3%	416.309	266.077	255.260	95,9%
Sjerraleone	220.043	480	80	16,6%	238.444	3.939	3.280	83,3%	223.681	1.796	533	29,7%
Zālamana Salas	62.985	62.069	61.950	99,8%	68.308	67.718	66.356	98,0%	53.495	52.945	52.848	99,8%
Somālija	2.589	122	6	4,7%	8.587	117	-	0,0%	13.047	569	15	2,7%
Dienvidsudāna	117	32	-	0,0%	182	52	-	0,0%	304	106	70	66,7%
Sudāna	204.463	107.837	101.344	94,0%	211.637	83.319	81.717	98,1%	182.874	23.463	22.751	97,0%
Tanzānija	588.179	281.806	119.833	42,5%	686.687	356.266	346.966	97,4%	620.682	323.841	317.287	98,0%
Austrumtimora	11.955	43	-	0,0%	5.984	47	-	0,0%	5.369	71	-	0,0%
Togo	83.505	20.254	19.154	94,6%	70.005	21.854	20.093	91,9%	102.321	33.250	24.095	72,5%
Tuvalu	513	476	-	0,0%	512	454	-	0,0%	51	28	-	0,0%
Uganda	447.656	149.922	31.573	21,1%	488.899	157.883	154.426	97,8%	444.743	150.527	148.279	98,5%
Vanuatu	1.842	403	334	82,8%	11.748	4.512	414	9,2%	3.334	1.475	370	25,1%
Jemena	83.951	10.574	8.268	78,2%	17.461	7.077	3.016	42,6%	18.623	6.285	4.574	72,8%
Zambija	305.011	76.308	38.765	50,8%	422.117	94.907	67.838	71,5%	425.544	77.696	72.067	92,8%

7. tabula. Preferenciālā importa Eiropas Savienībā vērtība dalījumā pa VPS+ saņēmējvalstīm (tūkstošos EUR)*

	2014				2015				2016			
VPS+	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantošanas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantoša-nas rādītājs**	**Kopējais importa apjoms**	**VPS kritērijiem atbilstošs imports**	**VPS preferenciālais imports**	**Izmantoša-nas rādītājs**
	13.324.942	**7.129.263**	**6.177.630**	**86,7%**	**15.476.883**	**8.413.704**	**7.153.681**	**85,0%**	**15.132.431**	**8.687.292**	**7.485.760**	**86,2%**
Armēnija	192.932	47.343	42.435	89,6%	268.322	115.211	103.588	89,9%	310.034	116.432	107.772	92,6%
Bolīvija	518.567	107.094	102.577	95,8%	596.432	84.340	80.755	95,7%	529.748	58.705	55.225	94,1%
Kaboverde	96.849	55.897	54.716	97,9%	63.283	53.279	51.519	96,7%	70.595	68.077	65.690	96,5%
Gruzija	621.360	213.860	100.401	46,9%	688.607	312.638	31.302	10,0%	513.241	244.174	6.562	2,7%
Kirgizstāna	68.806	12.000	8.248	68,7%	48.834	10.089	6.581	65,2%	72.291	6.091	3.245	53,3%
Mongolija	71.146	17.952	15.101	84,1%	80.086	18.732	16.277	86,9%	64.237	18.210	15.286	83,9%
Pakistāna	5.390.009	4.775.255	4.557.142	95,4%	5.953.902	5.450.261	5.235.525	96,1%	6.197.304	5.775.157	5.521.262	95,6%
Paragvaja	1.098.733	72.824	69.349	95,2%	1.057.067	46.567	42.275	90,8%	1.074.715	41.912	36.736	87,7%
Filipīnas	5.266.541	1.827.039	1.227.661	67,2%	6.720.351	2.322.588	1.585.860	68,3%	6.300.265	2.358.534	1.673.980	71,0%